

[Formanden.]

3) Første behandling af:

Forslag til lov om det civile beredskab.

Mødet hævet kl. 16⁴⁶.

78. møde.

Fredag den 3. april kl. 13.

Formanden: Medlemmer af folketinget Foged, Erik Eriksen, Poul Møller, Sønderup, Poul Sørensen og Thestrup har meddelt mig, at de ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning angående landsskatterettens organisation m. m.

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for offentlige arbejder, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om statsgaranti m. v. i forbindelse med Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde.

I skrivelse af 2. d. m. anmoder handelsministeren om, at der foretages valg for tiden 1. april 1959—31. marts 1964 af 4 medlemmer med stedfortrædere til det i henhold til § 6 i lov nr. 74 af 15. marts 1934 om spiritus og gær nedsatte udvalg.

Det er meddelt mig, at *Jacob Pedersen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. m. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Jacob Pedersen* har vedkommende gruppe udpeget *Ellen Jerking*, som herefter er valgt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg skal herved have den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om statsgaranti m. v. i forbindelse med Danmarks

deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde.

Samarbejdet inden for SAS mellem Det Danske Luftfartselskab, Det Norske Luftfartselskab og Aerotransport, der trådte i kraft den 1. oktober 1950, baserer sig på en af de 3 skandinaviske landes regeringer godkendt konsortialoverenskomst, der udløber den 30. september 1975.

I tilslutning til denne konsortialoverenskomst blev der den 20. december 1951 mellem regeringerne i Danmark, Norge og Sverige indgået en aftale om samarbejdet på luftfartens område. Denne regeringsaftale kan efter den 1. oktober 1974 opsiges med 12 måneders varsel.

Endelig meddelte de skandinaviske regeringer i 1951 de respektive moderselskaber koncessioner på regelmæssig lufttrafik. Disse koncessioner har alle samme gyldighedsperiode som konsortialoverenskomsten og udløber altså pr. 30. september 1975.

Det har i de forløbne år, hvor SAS-samarbejdet har bestået, i stigende grad vist sig nødvendigt for SAS at træffe dispositioner af langfristet karakter, som ikke sjældent strækker sig ud over den resterende konsortialoverenskomstperiode. Således har selskabet bl. a. indgået langfristede lejekontrakter, opført bygninger samt indkøbt flyvemateriel på lang sigt.

Dels som følge heraf, dels som følge af betingelser opstillet af amerikanske långivere under forhandlinger om optagelse i USA af to lån på henholdsvis 33 og 16 mill. dollars har de 3 moderselskaber under forbehold af de respektive regeringers godkendelse besluttet at forlænge konsortialoverenskomsten med en periode af yderligere 10 år til 1. oktober 1985 og har anmodet regeringerne i de 3 lande om at ville forlænge regeringsaftalen og koncessionerne tilsvarende.

Samtidig har de 3 moderselskaber anmodet regeringerne om en forlængelse af den eksisterende overenskomst mellem Danmark, Norge og Sverige om økonomisk garanti til de 3 moderselskaber i SAS samt om en nærmere angivet forhøjelse af garantibeløbene.

Endelig har DDL anmodet om at få genindført den ordning, der var gældende i årene fra 1951 til 1955, og hvorefter ministeriet for offentlige arbejder var be-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

myndiget til af statskassens midler at udrede afdragene på det af DDL i 1948 med statens garanti optagne 15-årige obligationslån på i alt 25 mill. kr.

På et møde i Stockholm i januar måned i år har jeg drøftet disse spørgsmål med mine kolleger, trafikministrene i Norge og Sverige, og de 3 skandinaviske landes regeringer har derefter truffet aftale om at søge SAS' forslag gennemført.

Af de nævnte forslag kræves lovhjæmmel til forlængelsen af garantiordningen, betalingen på obligationslånet samt til koncessionsforlængelsen til DDL, og det foreliggende lovforslag tilsigter at tilvejebringe denne lovhjæmmel.

Lovforslaget må ses som en fortsættelse af de to tidligere love om Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde, nemlig lov nr. 493 af 20. december 1950 om Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde og lov nr. 147 af 29. april 1955 om fortsat ydelse af den i § 3 i 1950-loven omhandlede statsgaranti.

Det er tanken som sket efter de to tidligere loves vedtagelse mellem de skandinaviske landes regeringer at indgå en garantioverenskomst i overensstemmelse med lovens vilkår for ydelse af garantien.

Formålet med den nye garantioverenskomst, der skal afløse den nugældende overenskomst, som udløber den 30. september 1960, er på tilsvarende måde som ved de to tidligere overenskomster at tilsikre de 3 moderselskaber dækning for deres eventuelle underskud inden for et for hvert år fastsat maksimumsbeløb.

Såfremt forudsætningerne for at hæve garantien i hvert enkelt af de 5 garantiår måtte være til stede, vil der i alt kunne blive tale om for Danmarks vedkommende at udrede garantibeløb på 33 750 000 danske kroner. For Norges vedkommende vil det tilsvarende beløb udgøre 33 750 000 norske kroner og for Sveriges vedkommende 37 500 000 svenske kroner. Beløbene, der er fordelt mellem de 3 lande i forhold til de 3 moderselskabers andel i SAS, er 50 pct. højere end i indeværende garantiperiode. Stigningen er begrundet i en forøgelse af SAS' omsætning.

Begrundelsen for forslaget om forlæn-

gelse af overenskomsten er, som det nærmere fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at de motiver, der i sin tid lå til grund for indgåelsen af den første garantioverenskomst, stadig skønnes at være til stede. Hertil kommer, at amerikanske pengekonserter har gjort det til en betingelse for ydelse af lån til SAS til finansiering af indkøb af materiel, at garantioverenskomsten forlænges.

I forbindelse med spørgsmålet om tilbagebetaling af hævede garantibeløb er det i bemærkningerne til § 1, stk. 2, pkt. 5, anført, at der fra amerikansk side som vilkår for ydelse af lån til SAS er stillet krav om en begrænsning af konsortiets adgang til at tilbagebetale hævede garantibeløb.

Begrænsningen går ud på, at modtagne garantibeløb ikke må tilbagebetales, såfremt summen af tilbagebetalte garantibeløb plus 200 pct. af de fra og med 1. oktober 1957 udbetalte udbytter til moderselskaberne overstiger summen af samtlige modtagne garantibeløb plus konsortiets samlede nettoindkomster fra og med denne dato at regne.

I sidste punktum i § 1, stk. 2, pkt. 5, er det bestemt, at de nærmere regler om tilbagebetalingen af hævede garantibeløb skal fastsættes ved overenskomst mellem staten og vedkommende selskab. Formålet med denne bestemmelse har på tilsvarende måde som fornævnte klausul i den amerikanske låneaftale bl. a. været at sikre, at tilbagebetalingen sker på en sådan måde, at konsortiet ikke kommer i likviditetsvanskeligheder. Under hensyn hertil vil den amerikanske låneaftales begrænsning i adgangen til at tilbagebetale hævede garantibeløb næppe medføre nogen forandring i bestående forhold.

Med henblik på den mulighed, at begrænsningen kan få aktuel betydning, er det imidlertid tanken i en eventuel overenskomst med DDL om de nærmere regler for tilbagebetaling at tage hensyn til bestemmelsen i den amerikanske låneaftale.

Med hensyn til forslaget om af statskassens midler at udrede afdragene på DDLs obligationslån svarer dette til bestemmelsen i § 2 b) i loven af 20. december 1950 om Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde. I henhold til denne lov

[Ministeren for offentlige arbejder.]

betalte statskassen selskabets afdrag på lånet i hvert af årene 1951-55, begge inklusive.

Ordnningen blev imidlertid ikke forlænget i 1955, da SAS' driftsresultater på daværende tidspunkt var så tilfredsstillende, at DDL mente at kunne undvære denne økonomiske støtte.

Som det mere udførligt er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, er den økonomiske situation ved overgangen til jetalderen ret anstrengt for SAS — dette gælder i øvrigt ikke alene for SAS, men også for andre luftfartsselskaber — og DDL har derfor andraget om, at statens udredelse af afdragene på ny må kunne ske efter samme retningslinjer som i 1950.

Det er af hensyn til et effektivt og gnidningsløst samarbejde mellem de 3 moderselskaber i SAS nødvendigt, at der består en vis ensartethed med hensyn til omfanget af de forpligtelser, der påhviler dem. En sådan ensartethed har imidlertid ikke været til stede, idet de forpligtelser, der påhviler DDL, og som ikke kan videreføres til SAS, er noget tungere end de tilsvarende forpligtelser for de to andre moderselskaber, som har kunnet opnå lån på gunstigere afdrags- og rentevilkår, og det foreslås derfor, at ministeriet for offentlige arbejder bemyndiges til i hvert af årene 1959-1963, begge inklusive, efter anmodning fra DDL af statskassens midler at udrede et beløb på indtil 1 670 000 kr., svarende til afdraget på det nævnte obligationslån.

For de i henhold til denne bestemmelse eventuelt udredede beløb udsteder selskabet til staten aktier, benævnt B-aktier, med ret til dækning forud for den almindelige aktiekapital (A-aktierne) i tilfælde af likvidation. Der knyttes ikke stemmeret til B-aktierne, der skal have andel i udbytte på samme måde som A-aktierne.

Jeg vil i forbindelse med fremsættelsen af dette lovforslag henlede opmærksomheden på den betydning, der må tillægges SAS' virksomhed ud fra såvel fællesnordiske som nationale, beskæftigelsesmæssige og valutariske synspunkter, og jeg vil ligeledes gerne fremhæve, at SAS i modsætning til mange af selskabets konkurrenter ikke modtager stats-tilskud fra de skandinaviske stater, bortset

fra et mindre tilskud i Norge til opretholdelse af Nordnorgeruten.

Endelig skal jeg nævne, at der ikke indtil dato har været gjort brug af de hidtil vedtagne garantiordninger.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Fortsettelse af første behandling af forslag til lov om radiospredning.

(Foregående del af forhandlingen findes i tidenden sp. 3952).

Forhandlingen genoptoges.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg takker alle ordførerne for den velvilje, der kom til udtryk under debatten i går. Selv om der ikke var tilslutning til alle enkeltheder i det fremsatte lovforslag, hvad jeg heller ikke havde ventet, var kritikken, der blev fremført, så udpræget saglig og positiv, at det giver godt håb om, at man under den videre behandling af lovforslaget vil kunne nå frem til en tilfredsstillende løsning, som kan samle alle partier. Det er i øvrigt også meget vigtigt, at radioen, som er den store kulturfaktor i vort folk, bliver tilrettelagt og opbygget på en sådan måde, at denne betydningsfulde institutions ledelse mødes med tillid og forståelse i alle befolkningskredse.

Der var under debatten stort set enighed om at bibeholde Danmarks radio som en statsradio, men det blev dog fra en enkelt side gjort gældende, at fri næring også på dette område måske ville være at foretrække for et statsmonopol. Heroverfor vil jeg gerne sige, at tanken kan lyde besnærende for alle, der i øvrigt er tilhængere af fri næring inden for erhvervslivet. Men jeg tror, man begår en fejl ved at drage forhastede slutninger fra princippet om næringsfrihed inden for handel, industri og andre erhverv og til dette specielle område. Det kan meget vel tænkes, at en monopolradio vil være friere end en såkaldt fri radio, der må og vil tage kampen op med kapitalstærke konkurrenter, for hvem hensynet til ud-